

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Apie lietuviškąjį Zaratustrą

Šiais laikais madinga garsiai kalbėti, kad vaikai knygų neskaity, kad literatūrą iš jų domesiu lauko negrįžtamai yra išstūmęs internetas, kad lietuvių literatūros klasika jiems - itin atgrasi, kad jie nesidomi nei savo kultūrinėmis, nei istorinėmis šaknimis... Madinga retoriškai klausti: „Ką daryti?“, tarsi leidžiant suprasti, kad atsakymo nėra. Apsilankęs Vilniaus licėjuje savomis akimis pamačiau, kad visos šios kalbos - netiesa. Čia išvydau vaikus, kurie ne tik aistringai skaito knygas, neprastai nusimano apie literatūros kokybę, bet ir patys kuria, o lietuvių literatūros klasikos kūrinių citatos ir herojų vardai yra tapę natūraliais, savaime suprantamais jų gyvenimo kontekstais. Todėl ir užsimaniau pasikalbėti su šių vaikų lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja eksperte Asta KARALIŪTE-BREDELIENE, norėdamas paklausti, kaip viso to jai pavyko pasiekti?

Rimvydas STANKEVIČIUS
„Respublikos“ žurnalistas

- Man tenka gana plačiai pasivažinėti po įvairias Lietuvos mokyklas, todėl galiu tvirtinti, jog ir apsiskaitymo lygiu, ir dvasine branda jūsiškiai moksleiviai gan ryškiai išsiskiria bendrame kontekste. Atskleiskit paslaptį: kaip jums pavyksta įpratinti vaikus skaityti knygas?

- Na, nesame burtininkai. Pirmiausia mums yra lengviau nei daugeliui mokyklų dėl to, kad į licėjų vaikai yra atrenkami - norintys pas mus mokytis laiko stojamąjį egzaminą, tad, kaip suprantate, čia daugiausia ateina tie vaikai, kurie tam tikras vertybes - taip pat ir dėmesį knygai - jau atsiņša iš savo ūeimų, ankstesnių mokyklų.

Tikrai, itin svarbų vaidmenį dvasinei vaiko brandai turi prigimtinė jo kultūrinė aplinka - šeima, kurioje jis auga. Žinoma, visada esama išimčių - ūit bene ryškiausia dabartinio licėjaus poetė Gabrielė tvirtina, kad jos namuose knygų ne taip ir daug. Taigi būna, kad vaikas pas knygas ateina besipriešindamas tai situacijai, kuri yra namuose, ir norėdamas ūio to kito, tačiau didžiąją dalimi į mūsų mokyklą suplūsta prižiūrėti, išpuoselėti vaikai.

- Mokytoja dirbate jau daugiau nei dvi dešimtis metų, todėl galite palyginti, kaip kinta tas „išpuoselėtų“ vaikų procentas Lietuvoje. Tokių vaikų daugėja ar mažėja?

- Daugėja. Ir tai labai džiugina, tačiau tie išpuoselėti vaikai turi ir trikdančių savybių: veik visi jie yra pernelyg prižiūrėti - gležnučiai, pažeidžiami ir nelabai savarankiški. Dažniausiai tai pataisoma. Tam ir yra mokykla.

- Na, bet ką gali mokytojas? Kokie jūsų, kaip mokytojos, tikslai ir metodai, leidžiantys tų tikslų pasiekti?

- Kaip tik praėjusią savaitę buvo baigia-moji pamoka tarptautinio bakalaureato klasėje, atsisveikindama paklausiau jų, ką dveji metai literatūros pamokų (11 ir 12 klasėse) davė. Gediminas sakė: „Man tai visos tos knygos buvo apie mane.“ Tobulas atsakymas: visos tos knygos - apie mus. Nieko svarbesnio literatūros mokymu pasiekti nesistengiu ir nenoriu. Tereikia, kad jie tuo „apie mane“ patikėtų - tada bus ir noro, ir azarto, ir patriotiškumo.

Na, taip - kad perkrimstų nacionalinę literatūros klasiką, jaunam žmogui yra bū-

tina apdairi ir neįkyri suaugusiojo pagalba. Taip jau yra, kad mūsų kultūra yra sunki ir gili, dabartiniai vaikai to sunkumo ir gilumo nėra patyrę kaip asmeninės patirties, todėl XIX ir XX a. pradžios kalba parašyti tekstai nuo nūdienos moksleivių labai nutolsta. Todėl itin svarbu, kaip tie kūriniai jaunajai kartai yra pateikiami. Kai vaikas suvokia, jog tai - vertybė, atsiranda ir azartas.

Sakyčiau, visa šiandieninė mokykla nepaliauja stebėtis ne tik jau mūsų minėtu vaikų gležnumu, nebrandumu (tai tikrai ne vien licėjaus ypatybė), bet ir kita ūiuolaikinės edukacinės sistemos pasekme: kad ir kiek mokytųsi, mokiniai neįgyja bendrojo išprusimo, nemoka „perkelti“ informa-

maldžia pagarba - net nesitikėdami prilygti. Klasės vadovas, dabar Šalomo Aleichemo mokyklos direktorius, Miša Jakobas privaloma tvarka vedžiojo mus po spektaklius (6-oje klasėje mačiau Nekroūių), vežiojosi kažkokių būdu gautais autobusais (juos gauti tikrai nebuvo lengva) po Lietuvą. Vis kartdavo: aū - Lietuvos žydas ir man visa tai svarbu, o jūs - lietuviai, jūs privalote žinoti, kas ir kokia yra Lietuva. Va taip mus augino tuo dabar vadinamu gūdžiuoju sovietmečiu ūviesūs mokytojai. Apie tokius sakoma: „Atiduoda mokiniams ūirdį“, bet nemadingi tokie sakymai nūdienos ūvietimo sistemoje. Dabar labiau domimės, „kas ir kiek man už tai užmokės“.

Irmanto Sidarevičiaus nuotr.

cijos“ ir „globalizacijos“, primygtinai į mokyklas diegiamos Briuselio liepimu?

- Tiesą sakant, nelabai jaučiu to primygtinumo. Bet atsakymas, manau, nuspėjamas - jeigu dėstai nacionalinę literatūrą, visos tolerancijos ir globalizacijos savaime tampa labai sąlygiškos.

Juk pačios mažų tautų kultūros sava prigimtimi nėra tolerantiškos. Ir tai logiška - mažos tautos kultūrai būti tolerantiškai yra pavojinga gyvybei. Lietuvių kultūra ūiuo požiūriu jokia išimtis. O kaip, sakykit, tolerantiškai išdėstyti Vaižgantą, sakantį: „Supratau esąs žmonių vaikas. Destis - paprastų žmonių. Ne žydų - pagonų, ne ruskių - kiau-liapirklių, ne lenkų - bajorų, ne čigonų - valkatų“?

Žinoma, galima to neskaityti ar, kaip ūiais laikais įprasta, Vaižgantą išvadinti nacionalistu ir išimti jo kūrinis iš programų, bet aū manau - dera vaikams papasakoti apie ūio XIX a. tautiškumo apibrėžimo prigimtį, istorinius ir ano meto Lietuvos kontekstus, su jais susijusias emocijas... Juk visus ūiuos epitetus, neetiiskus palyginimus ar pašmaikštavimus vienokiu ar kitokiu pavidalu gyvenime moksleiviai vis tiek sutiks, tad, manau, geriau, kad tai sužino mokykloje ir išmoka ūa visa tai išmintingai reaguoti, nei taip ir lieka nieko negirdėję. Juk to neparo-dės negali net ir kalbėti apie kokią nors tolerancijos galimybę arba negalimybę - an-traip ir ta „tolerancija“ jiems teliks abstraktus, nieko nereišskiantis žodis.

Žinoma, dalykų, sukeliančių mokytojams papildomų sunkumų, yra tiesiog apstu, tačiau ar verta juos vardinti, nes esu įsitikinusi: jei mokytojas iūties norės „atiduoti mokiniams ūirdį“ - niekas, nei sistema, nei programa, nei europietiškosios ideologinės naujovės, nepajęgs jam sukludyti.

Kai ūitiek laiko gyvenį ir dirbi licėjuje, tiki pasauliu, ir pirmiausia - Lietuva, jos ateitim. Tą ateitį matai kasryt ateinančią į pamoką, beaugančią, iūseinančią tolyn. Todėl negaliu sau leisti būti skeptike, negaliu „falsyvinti“ ar meluoti.

Man labai patinka paralelė: Nyčės Zaratustra būdamas 30-ies iūšėjo į kalnus, kad pažintų esmę. Vaižganto Mykoliukas 30-ies niekur nėjo, jis pasirėmė ant tvoros ir susimąstė apie esmę - paskui pravirko, paskui mylėjo ir kentėjo, o paskui tapo Dzidoriumi Artoju, pranašesniu už patį kleboną. Kurį mes galim suprasti labiau - tą sąlyginį neva rytietišką ar ūitą savą, patvartėį apraudantį savo dalią? Čia juk - lietuviškas Zaratustra.

O kai kasdien matai tų mykoliukų akis - negali jais netikėti...

Mūsų vaikai yra tie, kuriems knygos, jų tiesos, uždaviniai, kartais net olimpiados, konkursai, esami ar būsimi moksliniai darbai yra saviraiškos erdvė ir kūrybiškumo galimybė. Mes, su jais dirbantys, irgi dažnai esame tie... Taip, žinome, kad yra kitas ir kitoks pasaulis, kur nebūtinai visi žmonės skaitė apie Juozapotą ar Garšvą, kur nebūtinai vaikšto mergaitė, tvirtinanti, kad raūyti diktantus yra nuo vaikystės užsilikęs jos pomėgis (taip ūiemet sakė raūtingiausia Lietuvos mokinė Adriana - aū iūties visus juos norėčiau paminėti vardais). Bet mes - iš licėjaus. Mes visi čia esame tam, kad galėtume visa tai daryti.

O programos, sistema, krepūeliai su valandų skaičiumi ir tarifikačija - visa tai antraeiliai dalykai, jie dažnai gal sutrukdo, suerzina, nardina į kasdienybę, bet - ką jie be-gali, kai vienuoliktokė Barbora per H.Radausko pamoką giliai atsidūsta ir sako: „Čia-gi taip gražu, kad netelpa galvoj...“

cijos ne tik iš mokyklos į gyvenimą, bet netgi iš vienos pamokos į kitą. Kas iš to, kad klasėje skaitome knygas. Man reikia, kad jose matytume save ir Lietuvą. Mes važiavome pas Donelaitį, Radvilus, Sapiegas, Oginskius, lipome į piliakalnius, net per kūlgrindą bridom vasarą su tikru Var-nių žemaičiu. Iki išleistuvių dar pasisteng-sim aplankyti Vaižgantą su Strazdeliu. Čia, aišku, labai svarbi mokyklos kaip bendruomenės nuostata, žmonių, su kuriais dirbu, požiūris: esu tikrai laiminga, kad licėjuje man leidžiama dirbti ir elgtis taip, kaip manau esant reikalinga. Beje, kiti, kitų dalykų mokytojai laukia tų mūsų su vaikais „literatūrinių“ kelionių ir dažnai keliauja kartu.

Na, o mokytojas iš tiesų gali daug. Pati labai daug esu gavusi iš nuostabiausios pasaulyje lituanistės Gražinos Mališauskienės. Sakyčiau, į jos erudiciją, inteligenciją, geležinį darbštumą žiūrėjom su tokia beveik pa-

- O nūdienos ūvietimo sistema labiau padeda mokytojams „atiduoti ūirdį“ moksleiviams ar trukdo?

- Labiau - trukdo. Žinote, kaip graduojamos moksleivio žinios programinėje erdvėje? Jis vertinamas pagal gebėjimus, kuriuos jis turi įgyti, ir pasiekimų lygmenis, kuriuos jis turi įveikti. Atrodytų, viskas gerai, tačiau kai pagal tuos „gebėjimų lygmenis“ mokytojas privalo formuoti pamokų turinį, pati mokymo esmė ima slysti pro šalį. Na, pavyzdžiui, Maironio poezija - kokius konkrečius gebėjimus moksleiviams ji išlavina ir kokiais moksleivių pasiekimais būtų galima patikrinti jo poezijos naudą?..

Manau ir matau, kad pernelyg didelis racionalizavimas trukdo dėstyti. Ypač literatūrą. Juk analizuoji kūrinį, o ne „pasiekimų lygmenis“.

- O kaip „padeda“ lietuvių literatūrą mokytojams dėstyti naujosios „toleran-

Ar Seimas gali aiškintis slaptųjų pažymų misles?

Lietuvoje užtenka slaptųjų tarnybų slaptųjų pažymų (kuriose gali būti vien apkalbos, gandai), kad žmogus nebūtų skiriamas į postą. Niekas nieko jam nepaaiškins, jokios informacijos nepateiks. Kaip tam žmogui apsiginti? Seime prasidėjo Seimo laikinosios komisijos, kuri tirtų galimą manipuliavimą žvalgybos ir ikiteisminio tyrimo duomenimis, formavimo procesas. Bet tarp politikų atsiranda vis daugiau nusiteikusiųjų prieš tokį tyrimą. Reikia ar nereikia komisijos, kuri padarytų galą visagalėms slaptosioms pažymoms ir jų nutekinimui?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIO-NALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DĖJIMO apskritojo stalo diskutavo Seimo nariai Valdas VASILIAUSKAS, Linas BALSYS, Povilas URBŠYS bei Seimo Nacionalinio saugumo ir gy-nybos komiteto pirmininkas Artūras PAULAUSKAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Kodėl kilo iniciatyva suburti Seimo laikinąją komisiją, kuri tirtų galimą manipuliavimą žvalgybos ir ikiteisminio tyrimo duomenimis? **VVASILIAUSKAS:** Todėl, kad baigiasi kadencija. Aš esu tik pirmą, gal ir paskutinę, kadenciją Seime. Kaip tik teko laimė, kad buvo tiek skandalų, kurie iš esmės kartojasi. Tai - sistemingas dalykas, ne pavie-nis, ne atsitiktinis. Ir tai tampa mū-sų valstybės problema. Aišku, buvo galima ir tai nekreipti dėmesio, ta-čiau norisi šią kadenciją užbaigti ir kad kiti atėję žmonės išvengtų da-lykų, tokių kaip juodieji sąrašai, į kuriuos buvo pakliuvę 9 viceminis-trai. Ir iki šiol nežinoma - už ką. Du iš jų mirė neišsiaiškinę, nesužinoję tiesos apie save.

► Būdingas atvejis, kai prokuratūra nutraukia ikiteisminį tyrimą, bet paviešina pokalbius. Egzistuoja žmogaus teisės ar ne?

Valdas VASILIAUSKAS
Seimo narys

Farsu yra pavirtęs generalinio prokuroro skyrimas, kai buvo mi-nimos labai garbingos pavardės. Pirmiausiai buvo paviešintas tas susitikimas, būsimo generalinio prokuroro kandidatūros aptarimas Aukštadvaryje, Trakų rajone, kur neva buvo trys mūsų Seimo nariai ir vienas įtartinas verslininkas. Pagaliau ir Vydo Gedvilo atvejis, kai jam pažyma užkrito kelią į švie-timo ir mokslo ministrus. Liko tokia dviprasmybė: Seimo pirmininko pa-vaduotoju būti gali, o ministru - ne. Kaip atrodo tas mūsų Seimas, jeigu tokios įjartinos reputacijos žmogus gali būti vienas iš vadovų? Štai Seimo kolega Povilas Urbšys tiek daug triūsų įdėjo besiaiškin-damas per institucijas dėl Kaišiado-rių rajono apylinkės teismo pirmi-ninkės Editos Dambrauskienės kan-didatavimo į generalinius prokuro-rus. Neva jai buvo pasiūlyta nusi-pirkti generalinio prokuroro postą. Kas siūlė? Kodėl? Į tokius klau-simus neatsakė, manau, komplikuo-sime ir kitos kadencijos darbą, kai vėl bus formuojama Vyriausybė. **LBALSYS:** Manau, kad nė vie-nas iš čia sėdinčiųjų, net ir nė vienas iš Seime sėdinčių Seimo narių nėra prieš, kad būtų atsakyta ir išsiaiš-kinti dalykai, kurie visuomenei nėra

O kad kilo toks didžiulis triukš-mas, labai persigando kai kurie Konstitucinio Teismo dvasių žino-vai, nemazai baimės, atrodo, pasi-pylė iš prezidentūros. Nes natūra-liai prezidentūra ir prezidentė gali būti susiję su visų šitų istorijų už-kulisiais. Turiu įtarimų, kad tikrai gali. Tad bandoma prisidengti ir ar-tėjančiais rinkimais, ir puolimais prieš prezidentę ar dar ką nors. Bet juk niekas čia nieko nepuola. Vi-suomenei turi teisę žinoti, turi teisę gauti atsakymus į klausimus, kurie mums yra neaiškūs. Visi tu-rime teisę diskutuoti apie demo-kratijos būklę Lietuvoje.

Aš esu įsitikinęs, kad, deja, Lietuva ritis autoritarizmo keliu. Konstitucinė sąranga, kuri suteikia galių valstybės vadovui galima piktnaudžiauti jėgos struktūromis, yra ydinga. Apie tai mes turime kalbėti ir imtis žingsnių, kad to bū-tų išvengta. Štai dėl ko aš esu už šios komisijos sudarymą. Galbūt per vėlai. Galbūt ne pačiu geriausiu laiku, bet vis tiek. **PURBŠYS:** Tikrai sunku prieštarauti. Bet kodėl aš susilai-kiau dėl komisijos sudarymo. Mano nuomone, problema yra gilesnė. Mes turime kalbėti apie tai, kad politinėje kovoje naudojamas poli-tinis šantažas panaudojant slap-tųjų tarnybų informaciją, naudojan-tis prokuratūros ir teismų galiomis. Čia yra pagrindinė problema. Bū-tent tokioje kovoje ir ta kova vyks-ta jau seniai. Mes galime prisimin-

► **KARO KIRVIS.** S.Daukanto aikštė slapčiausias pažymas privalo pateikti kovos su korupcija kariauna: FNNT vadovas Kęstutis Jucevičius, VMI viršininkas Dainoras Bradauskas, STT direktorius Saulius Urbanavičius (kažkodėl jam ranką labiausiai spaudžia prezidentė Dalia Grybauskaitė), generalinis prokuroras Evaldas Pašilis, Aukščiausiojo Teismo pirmininkas Rimvydas Norkus. Tik VSD vadovo Dariaus Jauniškio čia betrūksta. Nematomas?

ti seną istoriją dėl prezidento Ro-lando Pakso. Juk Seimo posėdžių salėje kone buvo transliuojami te-lefoniniai pokalbiai. Prisiminkime kad ir tą seną is-toriją dėl Valstybės saugumo depar-tamento ryšių su „Dujotekana“. Tos garsiosios 9 pažymos iki šiol nėra pagarsintos, nors Seimas nu-statė, kad tai aiškiai rodo, jog Vals-tybės saugumo departamentui gali turėti įtakos finansinės grupuotės. Prisiminkime, kai 2010 metais Seimas sudarė laikinąją komisiją siekdamas išsiaiškinti, ar politikai ir interesų grupės nedarė neteisė-to poveikio teisėsaugos institucijoms. Priminsiu, būtent tai metais, kai daugumą turėjo konservatoriai, Vyriausybę vadovavo Andrius Ku-bilius, jo patarėjas Virgis Valentina-vičius net išsirūpino prokuroro lei-dimą „kaišioti nosį“ į konkrečias

► Į daugelį klausimų siūlomai komisijai aš jau dabar galėčiau pateikti atsakymus

Artūras PAULAUSKAS
Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas

baudžiamąsias bylas. Visi tie atvejai nebuvo ištirti iki galo. Tiek politikai manipuliuoja slaptosiomis tarnybonis, tiek slap-tosios tarnybos manipuliuoja poli-tikais. Ryškiausias pavyzdys - su-sidorojimas su FNNT vadovais Vi-talijumi Gailiumi ir Vytautu Girža-du. Seimo Antikorupcijos komisija nevienareikšmiškai konstatavo, kad prezidentė ir jos atstovai duo-dami konkrečius nurodymus per-sonaliniiais klausimais tiesiogiai nepavaldžioms institucijoms gali-mai pažeidė Lietuvos Respublikos Konstituciją.

Nors, mano galva, šią veiklą reikėjo vertinti jau seniai. Bet kaž-kodėl tai nebuvo daroma. Kas truk-dė suaukti komisiją tada, kai buvo paskelbta informacija dėl V.Gedvilo? Niekas netrukėdė. Kas trukdė suaukti komisiją 2015 metų lap-kričio mėnesį, kai buvo paskelbta prezidentės informacija dėl galimo generalinio prokuroro posto išsi-pirkimo? Visi tylėjo. Man vienam teko kreiptis į prokuratūrą, kad pradėtų ikiteisminį tyrimą. Ir man pavyko, nors tai ignoravo ir proku-ratūra, ir STT. Vilniaus miesto apy-linkės teismas pakartotinai nurodė prokuratūrai pradėti tyrimą. Ši te-ma - vienas iš klausimų komisijai. Todėl, man atrodo, susidarytų tei-sinė kolizija: ar galima atlikti par-lamentinį tyrimą tuo atveju, kai vienaip ar kitaip dar nėra išspręsti klausimai, susiję su teisėsauga?

A.PAULAUSKAS: Iš tikrųjų pačioje mūsų kadencijos pradžioje buvo suformuluoti klausimai. Taip pat ir dėl teisinio raštingumo bei teisėnės formos pateikimo. Teisės departamentas mums turėdavo priekaištų, kad taip negalima. Galu-tinė išvada - tai yra tik palinkėjimas toms dviem institucijoms į tuos klausimus atkreipti dėmesį. Bet mūsų komitetas ar komisija atliko, manau, gana išsamų tyrimą, tad da-bar, atsiradus poreikiui, t.y. kai Sei-mas nori sužinoti rezultatus, juos pateiksime. Nėra jokios paslapties. Dabar dėl kitų minimų atvejų, kuriuos turėtų tirti komisija... Pvz.,

dėl Daivos Ulbinaitės bylos yra ma-no pateiktas Baudžiamojo kodekso proceso pataisų projektas, kad pre-zidentė galima būtų apklausti ir kad ji negalėtų atsakyti atvykti. Tas projektas sėkmingai guli Sei-me. Niekas nenori jo svarstyti ir, matyt, ateityje nelabai norės. Kai buvo paviešinta V.Gedvilo pažyma, kartu su Dariumi Petro-šiumi registravome pataisas, kad nebūtų galima naudoti kriminal-nės žvalgybos duomenų teikiant pažymas dėl korupcijos prevenci-jos. Tas projektas tebeguli Teisės ir teisėtvarkos komitete. Dabar mūsų frakcija pareiškė, kad nedalyvaus balsavime. Kodėl? Nei žurnalistai, nei STT, juo labiau nei prezidentūra, manau, nelabai bendradarbiaus, ir ši komisija gali vienaip ar kitaip dar nėra išspręsti klausimai, susiję su teisėsauga?

Ir paskutinis argumentas: kai pe-šaši politikai, beveik visada nu-kenčia teisėsaugos institucijas. Kai buvo sudaryta komisija VSD veiks-lai tirti, VSD - aš nežinau, kiek jau laiko praėjo, - tik dabar po truputį pradeda atsigauti. Buvo suduotas didžiulis smūgis visai institucijai. Aš bijau, kad ir dabar nenutiktų ko nors panašaus. Tad nutarėme ne-dalyvauti balsavime, bet jeigu būtų sudaryta tokia komisija, į ją dele-guotume atstovų.

G.JAKAVONIS: Sakoma, kad komisijos sudaromos tam, kad jos niekada nieko neištirtų. Kiek bu-vo tokių laikinių komisijų, kad ir „Snoro“ bylos atveju, tačiau jo-kio rezultato pasiekta nebuvo. Kodėl šįsyk turėtų pavykti? **VVASILIAUSKAS:** Pritariu kolegoms. Iš tikrųjų pavojai yra nu-jaučiami ir matomi. Tačiau vienos komisijos, beje, ji buvo sukurta nuo iniciatyva, veikla buvo sėkmin-ga. Dėl energetikos, jai vadovavo Artūras Skardžius. Komisija patei-kė 8 prašymus Generalinei proku-ratūrai, yra ikiteisminiai tyrimai.

► Ne... Štai ir jis - Darius Jauniškis

Kodėl reikia komisijos dabar? Atsakysiu labai atvirai: nuo pat Dai-vos Ulbinaitės bylos pradžios buvo matyti, kaip viskas vyko, o kai Aukščiausiąjame Teisme minimalia teisėjų persvara (keturi „už“, trys „prieš“ su atskira nuomone) buvo priimtas išteisinantis galutinis ir ne-skundžiamas sprendimas, nepa-skelbta galybė gausios ir visuomenei tai būtų bomba. Jeigu komisija, pa-sinaudodama visu savo laikinosios tyrimo komisijos statusu ir jėga at-skleis tam tikrus reiškinius, visuo-menei sveikti demokratijos pras-me bus padarytas didelis ir geras darbas. Tokią matau prasmę. Ar jo nepradės, nežinau. Kartais kalba-ma apie apkalną prezidentei... Gal ir nepradės.

V.VASILIAUSKAS: Dėl skepsio, kad nebus ištirta ir kad niekas neatsakys. Pagal siūlomai sudaryti laikinajai komisijai for-muluojamus klausimus galima su-prasti, kad svarbiausi liudininkai sėdi Seimo salėje ir net eina pa-čias atsakingiausias pareigas. Tai - valdybos nariai, kurie viską

Laikinosios komisijos įgalioji-mai didžiuliai. Laikinoji komisija gali kviestis ekspertus, gali kreip-tis net į Generalinės prokuratūros prokurorų pagal Laikinųjų Seimo komisijų įstatymą. Viskas priklaus-o nuo darbo. Aišku, rinkimai truk-dys šiai komisijai, tačiau kartu vi-siems susitelkus galbūt pavyks iki galo išsiaiškinti.

G.JAKAVONIS: A.Skardžiaus komisijai pavyko ištirti energe-tikos skandalus, paskelbti išva-das. Kas nuo to pasikeitė? Šunys loja, karavanas eina.

L.BALSYS: Dabar sudaryta dar ir kita po A.Skardžiaus nuola-tinė Seimo Energetikos komisija, jai šiuo metu suteiktas ir laikino-sios tyrimo komisijos statusas. Mes toliau tęsiame tyrimą, kas vyksta Lietuvos energetikos srityje, tame valstybiniame monopolyje. Tirdami dabartinę veiklą mes naudojames A.Skardžiaus komisijos išvadomis ir matome, kad problemos yra dar gilesnės. Mūsų laikinojo tyrimo energetikos komisija savo darbą jau baigė, dabar rengiame išvadą. Esame sutarę išvadų, kol jos nėra patvirtintos, viešai nekomentuoti. Tačiau išvados yra labai rimtos, įvardytos konkrečios įmonės, žmo-nių pavardės, šimtai milijonų dar litų, paskui eurų, kurie panaudoti ne pagal paskirtį. Visa tai bus at-skleista ir perduota prokuratūrai. Jeigu prokuratūra manys esant rei-kinga, jau dabar galės pradėti iki-teisminį tyrimą.

Iš tikrųjų laikinosios tyrimo ko-misijos statusas leidžia surengti ne šiaip parlamentinius klausymus. Seimo komitete. Į laikinąją tyrimo komisiją atėjęs žmogus pasirašo, kad nemeluos, o jeigu meluos, jam už tai numatyta atsakomybė. Žmo-nės tada kalba daug atviriau. Aš manau, kad šiuo atveju tai irgi pa-ėtų išsiaiškinti, kaip veikė tas pa-slapčių mechanizmas. Konkrečiųjų žmonių komisija nenagrinės, tik kaip veikė mechanizmas. Pavyzdžiui, kaip kriminalinės žvalgybos ar kitų žvalgybos institucijų duomenys ar-ba pačios institucijos yra naudoja-mos politiniiais tikslais. Aš tikrai žinau, kad taip gali būti, bet tą rei-kia pagrįsti būtent atsakant į tuos klausimus.

Manau, jeigu būtų sudaryta ko-misija, efektas būtų. Jai baigus dar-bą viskas paaiškėtų ir visuomenei tai būtų bomba. Jeigu komisija, pa-sinaudodama visu savo laikinosios tyrimo komisijos statusu ir jėga at-skleis tam tikrus reiškinius, visuo-menei sveikti demokratijos pras-me bus padarytas didelis ir geras darbas. Tokią matau prasmę. Ar jo nepradės, nežinau. Kartais kalba-ma apie apkalną prezidentei... Gal ir nepradės.

V.VASILIAUSKAS: Dėl skepsio, kad nebus ištirta ir kad niekas neatsakys. Pagal siūlomai sudaryti laikinajai komisijai for-muluojamus klausimus galima su-prasti, kad svarbiausi liudininkai sėdi Seimo salėje ir net eina pa-čias atsakingiausias pareigas. Tai - valdybos nariai, kurie viską

► Ar galima atlikti parlamentinį tyrimą tuo atveju, kai dar nėra išspręsti klausimai, susiję su teisėsauga?

Povilas URBŠYS
Seimo narys

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

PURBŠYS: Aš asmeniškai tikrai labai abejoju, ar laikinoji komisija, ku-rią dabar norima sudaryti, siekia pa-daryti visuomenę sveikesnę. Mano giliu įsitikinimu, šita komisija siekia ne tiesos, o elementarios naudos. Bū-tent kad tą komisiją panaudotų kaip šantažo priemonę tai pačiai preziden-tei ir kad ji padėtų išspręsti toms po-litinėms jėgoms kilusias problemas.

L.BALSYS: Iš tiesų atsiskleidė visos mūsų konstitucinės sąrangos spragos. Kieno, jeigu ne Seimo, už-davinys tas spragas išsiaiškinti ir tai-syti? Spėsime, nespėsime, bet tur-me taisyti. Ne šitas Seimas, tai kitas Seimas, bet turi būti politinė valia, tęstinumas ir žinojimas, kokias pro-blemas reikia spręsti. Dabar tai įvar-dijus būtų paklotas geras pamatas. **PURBŠYS:** Bet tos komisijos, minėjau, tikslas nėra išsiaiškinti. **L.BALSYS:** Mes net neturime tikslo šantažuoti. Mes išsiaiškino-me faktus.

A.PAULAUSKAS: Į daugelį klausimų siūlomai komisijai aš jau da-bar galėčiau pateikti atsakymus. Aš pats aiškinsiu dėl D.Ulbinaitės. Dėl juodųjų sąrašų. Dėl V.Gedvilo. Galbūt tik neišsiaiškinau to, ko mūsų valdy-bos nariai klausėsi prezidentūroje. Man daugmaž aišku, kas ten įvyko ir kodėl ta informacija pateko į viešumą. Labai atidžiai studijavau D.Ulbinaitės bylą ir nuosprendžius, skaičiau nu-tartis. Turiu savo supratimą. Bet jei-gu, sakykime, komisijai reikės pasa-nyti, kad Aukščiausiasis Teismas yra neteisus, ji to pasakyti negalės. Mes galėsime vėl cituoti kažkokių liudy-tojų parodymus, vėl sakys, kad nau-bylų komisija nenagrinės, tik kaip veikė mechanizmas. Pavyzdžiui, kaip kriminalinės žvalgybos ar kitų žvalgybos institucijų duomenys ar-ba pačios institucijos yra naudoja-mos politiniiais tikslais. Aš tikrai žinau, kad taip gali būti, bet tą rei-kia pagrįsti būtent atsakant į tuos klausimus.

► Rinkimai nėra kliūtis ir neturi būti kliūtis stabdyti procesą, kuris yra įsisenėjęs Lietuvoje

Linas BALSYS
Seimo narys

G.JAKAVONIS: Kaip šita networką pašalinti, kad slapti pokalbiai, pažymos nebūtų nu-tekinaamos?

A.PAULAUSKAS: Mes visi žinome pastarąjį atvejį, kai buvo nutekinti pokalbiai su Druskininkų meru. Iš tiesų jie ne nutekinti, o oficialiai pateikti Seimui. Antiko-rupcijos komisijos pirmininkas Vi-talijus Gailius gavo tą nutarimą dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo, jį ėmė ir paskleidė: skaitykit visi. Klausimas, ar reikėjo tam nutarime pateikti pokalbį išsklotines, ar rei-kėjo siųsti visą nutarimą, o gal tik dalį? Seimui atidavė visą, skaitykit ir žiūrėkit. Faktiškai šioje istorijo-jė reikėtų kaltinti Seimą.

VVASILIAUSKAS: Būdingas atvejis, kai prokuratūra nutraukia ikiteisminį tyrimą, bet paviešina pokalbius. Įsteisinti visi, tačiau di-džiausia bausmė buvo būtent šitie pokalbiai paviešinimui. Toks tiks-las ir buvo. Štai ir klausimas: po-litikams egzistuoja žmogaus teis-sės ar ne?

Gyvename Lietuvoje, ne Mé-nulyje, turime artimuosius. Ir, pa-vyzdžiui, paskelbia pokalbį. Kai reaguoja visi artimieji, kaip reagu-

ja tėvai, jeigu gyvi, kaip reaguoja tavo draugai? Tai juk yra menkavertė, daug-e-liu atvejų nepatikrinta informacija. Jeigu žurnalistai, pavyzdžiui, mes su Linu Balsiu arba redaktoriai, pa-skelbtų tokią informaciją, iš karto sulauktume sankcijų. Į teismą! Nes pagal įstatymą žmogaus orumo ne-galima žeminti. O čia apšmeižiama

► Sakoma, kad komisijos sudaromos tam, kad jos niekada nieko neištirtų. Kodėl šįsyk turėtų pavykti?

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

panaudojant menkavertę infor-maciją, kuri vėliau nepasitvirtina, ir nėra kaltųjų. Esi beginklis. Aš manau, kad demokratijai iš tikrųjų iškilęs pavojus ir kad reikia šitos komisijos. Keista, kad tokia reakcija, kad tai neva yra pasaulio pabaiga. O labiausiai sukėlė tą pyk-tį ir reakciją paskutiniai du klau-simai. Dėl ikiteisminio tyrimo dėl kriminalinės žvalgybos subjektų nepatikimiausiai saugomos slaptos informacijos ir dėl skyrimo į postus tvarkos. Negi Seimui jau negalima net iškelti klausimo dėl pareigūnų skyrimo tvarkos? Čia pasaulio pa-dojaime bylos medžiagą kažkokiam politiniam veiksmui. Jeigu tai būtų pačioje mūsų kadencijos pradžioje ar per vidurį, balsuotiau „už“. Ir tikrai galvočiau, kad reikia tos komisijos. Ne tik dėl prezidentės - gal ji tikrai daugiausiai klausimų sulauktų, - bet apskritai dėl mūsų bendro klimato.

Dabar valdžių balansas pažeistas, egzistuoja vadinamasis trikampis: prezidentūra, Vyriausybė ir Seimas. Bet mes dar turime teismų sistemą, jėgos struktūrų sistemą, kurios labai aiškiai sutrikdo tą balansą, nes pri-klauso nuo prezidento institucijos galios. Parlamentas, kaip valdžios institucija, neburti net kontrolės ga-lios, nes prokuror negali nei skirti, nei atleisti. Tai reikia subalansuoti, aš čia nieko naujo nepasakau, tos idėjos jau visą kadenciją tyro, bet tai reikia ir būtiny daryti. Jeigu, pa-vyzdžiui, būtų pakeista pareigūnų skyrimo tvarka, stiprinama atskaito-mybė Seimui, parlamentinės kontro-lės dimensija, tada tas valdžios ba-lansas būtų atkurtas. Bet tai yra il-galaikis procesas. O šita komisija, bus ji ar nebus, aišku, geriau, kad būtų, - tai būtų mažas žingsnelis pra-deđant tas visas fundamentalias per-mainas ir pokyčius, kurie būtini mū-sų konstitucinei sąrangai.

PURBŠYS: Iš tikrųjų, kaip sa-koma, reikia sudaryti komisijas, o įstatymus mes perspektyvoje taisy-sime. Konkrečiai buvo paminėtas gerbiama A.Paulausko įstatymo pro-jektas, kuris įpareigotų prezidentę duoti parodymus. Kas trukdo dabar Seimo daugumai įtraukti šią kla-usimą į darbotvarkę? Dar daugiau. Šiandien jau yra pasiekusios priėmi-mo stadiją statuto pataisos, kurios panaikintų slaptus balsavimus ski-riant Aukščiausiojo Teismo teisėjus, generalinius prokurorų ir visa kita. Įsivaizduojate, kaip toli jau nueita? Viena vertus, jūs sudarinėjate komi-sijas norėdami užkirsti kelią tam da-lykui, kita vertus, vienas įstatymas yra marinasas, o kitas įstatymas, kuris normalizuotų būtent tą iš-kreiptą santykį tarp Seimo ir prezi-dentūros, jau pasiekęs priėmimo stadiją. Gal baikime vieną kartą vien tik žodžiais tvirtinti savo tiesą, bet padarykime konkrečius darbus?

kavinėje, gali būti anoniminiai pra-nešimai, gali būti nepatikrinti faktai. Dėl to ji ir yra operatyvinė žvalgy-binė, kad būtų ne skelbiama, bet renkama, paskui analizuojama, pas-kui išgryninama ir tik tada, jei yra dėl ko, pradedami ikiteisminiai ty-rimai ir taip toliau. Bet kai per pir-mininę stadiją visa informacija atsidu-ria kažkieno rankose...

Taip, pažymos gali būti rašomos valstybės vadovams. Bet jos slap-tos, jų negalima skelbti būtent dėl to, kad informacija, kuri jose yra, nebūtina yra patikrinta. Ir tai nėra teismo sprendimas. Ir jeigu išaiškė-ją, kad slaptoje pažymoje kas nors turima apie Seimo vicepirmininką, tačiau nesakoma, kas turima, tai akivaizdus politikavimas ir neteisė-s tas jėgos struktūrų ir žvalgybos in-formacijos panaudojimas kažkokiais politiniais tikslais. Mūsų siekis - pa-daryti, kad pakt nebūtų. O tai turbūt galima pasiekti keičiant įstatymus, sureguliuojant valdžių balansą.

Dabar valdžių balansas pažeistas, egzistuoja vadinamasis trikampis: prezidentūra, Vyriausybė ir Seimas. Bet mes dar turime teismų sistemą, jėgos struktūrų sistemą, kurios labai aiškiai sutrikdo tą balansą, nes pri-klauso nuo prezidento institucijos galios. Parlamentas, kaip valdžios institucija, neburti net kontrolės ga-lios, nes prokuror negali nei skirti, nei atleisti. Tai reikia subalansuoti, aš čia nieko naujo nepasakau, tos idėjos jau visą kadenciją tyro, bet tai reikia ir būtiny daryti. Jeigu, pa-vyzdžiui, būtų pakeista pareigūnų skyrimo tvarka, stiprinama atskaito-mybė Seimui, parlamentinės kontro-lės dimensija, tada tas valdžios ba-lansas būtų atkurtas. Bet tai yra il-galaikis procesas. O šita komisija, bus ji ar nebus, aišku, geriau, kad būtų, - tai būtų mažas žingsnelis pra-deđant tas visas fundamentalias per-mainas ir pokyčius, kurie būtini mū-sų konstitucinei sąrangai.

G.JAKAVONIS: Yra teismi-nė valdžia, yra įstatymų lei-džiamoji, yra vykdomoji val-džia - Vyriausybė, yra ketvirt-oji valdžia - žiniasklaida. O štai spec. tarnybos irgi kaip valdžia, tik neįvardyta. Kaip atskirti po-litikus nuo spec. tarnybų, o spec. tarnybas nuo politikų? **L.BALSYS:** Čia nieko naujo. Atsimenate, buvo tokia garsi CŽV kėlėjimų istorijos byla Lietuvoje ir dėl jos vyko tyrimas. Klausimas, ar buvo tie kalėjimai, ar ne, taip ir li-kėjo siųsti visą nutarimą, o gal tik dalį? Seimui atidavė visą, skaitykit ir žiūrėkit. Faktiškai šioje istorijo-jė reikėtų kaltinti Seimą.

VVASILIAUSKAS: Būdingas atvejis, kai prokuratūra nutraukia ikiteisminį tyrimą, bet paviešina pokalbius. Įsteisinti visi, tačiau di-džiausia bausmė buvo būtent šitie pokalbiai paviešinimui. Toks tiks-las ir buvo. Štai ir klausimas: po-litikams egzistuoja žmogaus teis-sės ar ne?

Gyvename Lietuvoje, ne Mé-nulyje, turime artimuosius. Ir, pa-vyzdžiui, paskelbia pokalbį. Kai reaguoja visi artimieji, kaip reagu-

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi sutikę liudyti, papasakoti apie tai, kada, kur ir ką girdėjo. Taigi tokia proga nepasinaudoti būtų tikrai nuodėmė.

girdėjo, ir jie iki šiol Seime neap-klausti. Visa medžiaga yra pano-sėjė, reikia tik paimti ją, susiste-minti ir įvertinti. Jei beveik visi

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2016

2016 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2016, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

► Vilniaus medis Panevėžyje. XX a. 4 deš.

► „Aušros“ medis uosis Panevėžyje. 2015 m.

Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyrius

1921 metais Lietuvoje buvo sudarytas medžių sodinimo komitetas, vadovaujamas profesoriaus Tado Ivanausko. 1921 metų balandžio 23 dieną Juozo Tumo-Vaižganto ir Stasio Šilingo iniciatyva buvo įkurta Lietuvai pagražinti draugija. Jos tikslas - saugoti ir globoti gamtos, istorijos ir meno paminklus. 1923 metais ši draugija perėmė medelių sodinimo programą Lietuvoje. 1926 metais įsteigtas Lietuvai pagražinti draugijos ponių komitetas. Jis rūpinosi turiningomis iškylomis gamtoje.

1923 metų kovo 23 dieną įkurtas Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyrius. Jos pirmininku išrinktas Blynas, vicepirmininku daktaras Bregauskas, o sekretoriumi miesto burmistras Bronius Adomulis.

1923 metais medelių sodinimo programoje, kuri vykdėta Lietuvoje, jis dar nedalyvavo. 1923 metais Lietuvoje buvo sodinami Laisvės medžiai. Ta akcija skirta Lietuvos nepriklausomybės 5 metų sukakčiai paminėti. Pirma medžių sodinimo šventė vyko 1923 metų gegužės 6 dieną. 1923 metais medelių sodinimo šventėje dalyvavo Panevėžio miškų technikų mokykla. Mokiniai pasodino kelis šimtus medelių prie miesto kapinių, taip pat prie Švč. Trejybės bažnyčios ir kitose vietose. Pa-

nevėžyje medelių sodinimo akcija vyko balandžio 24 dieną. Vytauto aikštėje prie Švč. Trejybės bažnyčios pasodinta 100 medelių, o prie kapinių Ramygalos gatvėje 60 medelių. 1923 metais įkurtas Panevėžio skyrius veikė silpnokai. 1924 metų kovo 26 dieną išrinkta nauja valdyba. Joje buvo Panevėžio miesto ir apskrities viršininkas Vladas Rozmanas, Krisiukėnas, Šukys, Giedravičius, Vėbra ir Burkauskas. Veikla pasidarė daug intensyvesnė ir skyrius pradėjo veikti tikrai aktyviai.

1924 metais visoje Lietuvoje buvo sodinami Vilniaus medžiai. Vilniaus medžiai buvo sodinami Vilniaus 600 metų jubiliejui paminėti. Vilniaus įkūrimo data tuo metu buvo laikoma 1323 metų spalio 2 diena. 1924 metų gegužės 1 dieną Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyriaus iniciatyva Panevėžyje irgi buvo sodinamas Vilniaus medis ąžuoliukas. Renginys prasidėjo Vytauto aikštėje. Visus šios akcijos dalyvius sveikino miesto burmistras Bronius Adomulis. Šioje akcijoje dalyvavo didelis būrys panevėziečių. Vėliau akcijos dalyviai persikėlė į Laisvės aikštę. ąžuoliukas ir pasodintas Laisvės aikštėje. Vėliau prie Vilniaus ąžuoliuko vykdavo svarbiausi miesto renginiai. ąžuoliukas išlikęs iki šių dienų. 1925 metais Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyriaus pirmininku išrinktas Rusteika, o sekretoriumi

Šalčius. 1930 metų rugsėjo 8 dieną prie ąžuoliuko buvo pakelta Vytauto vėliava. Čia vyko pagrindinis renginys Vytauto Didžiojo metams paminėti.

Apželdinant Panevėžio miestą aktyviai dalyvavo Panevėžio miškų technikų mokykla. 1926 metų gegužės mėnesį ši mokykla surengė medelių sodinimo akciją. Buvo pasodinta daug įvairių medelių. Deja, ši mokykla buvo Panevėžyje tik iki 1926 metų. Ji bendradarbiavo su Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyriumi. Vėliau tą estafetę perėmė kitos mokyklos.

1925 metais Lietuvai pagražinti draugijos iniciatyva Panevėžyje buvo sodinamas „Aušros“ medis uosis. Renginys prasidėjo pamaldomis Švč. Trejybės bažnyčioje. Bažnyčioje susirinko daug žmonių. Labai gražų pamokslą pasakė kunigas Panevėžio valsstybinės gimnazijos mokytojas J.Lindė-Doibilas. Jis apžvelgė Lietuvos istoriją ir ypačiai nušvietė „Aušros“ laikraščio reikšmę Lietuvos išsivadavimo istorijoje. Po pamaldų renginiai vyko Vytauto aikštėje. Jų metu kalbėjo muzikas Vladas Paulauskas. Po kalbų Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyriaus nariai ir kiti miestelėnai pasodino gražų uosį. Pasodintas medis buvo apvertas gražia tvorele. Diena pasitaikė labai puiki. Mokiniai organizavo rinkliavą ir buvo surinkta nemažai pinigų. Prie rinkliavos

prisidėjo ir Panevėžio mokytojų seminarijos mokiniai. Visas iškilmės labai pagyvino dūdų orkestras. Šis medis Nepriklausomybės aikštėje, nors ir neišvengęs laiko audrų, tebėra iki šių dienų. 2015 metais atgaivinant medžių sodinimo tradicijas Nepriklausomybės aikštėje pasodintas ąžuoliukas. Jis bus „Aušros“ medžio dubleris ir tradicijų tęsėjas.

1926 metų gegužės 23-24 dienomis per Sekmines buvo paskelbtos draugijos propagavimo dienos. Tomis dienomis organizuotos paskaitos ir rengtos įvairios loterijos. Tie renginiai vyko ir Panevėžio krašte.

Lietuvoje buvo sodinami medžiai, pavadinti įvairiais vardais. 1928 metais sodinti Nepriklausomybės medžiai. Jie skirti Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmečiui. 1930 metais buvo sodinami Vytauto Didžiojo medžiai, 1931 metais - Vienybės medžiai, 1933 metais - Jaunimo medžiai, 1934 metais - Tautos vado medžiai. Taip pat dar buvo sodinami Klaipėdos, Kėstučio ir kiti medžiai. Lietuvai pagražinti draugijos Panevėžio skyrius daug prisidėjo prie miesto puošimo ir grožio. 1940 metais sovietams okupavus Lietuvą draugijos veikla nutraukta.

Elena MARKUCKYTĖ,
Donatas PILKAUSKAS

GEGUŽĖS 20 D., penktadienį, 18 val.
Šv. Kotrynos bažnyčioje

FORTEPIJONU PER EPOCHAS

Solistas MANTAUTAS KATINAS (fortepijonas)
Vilniaus miesto savivaldybės
ŠV. KRISTOFORO KAMERINIS ORKESTRAS
Dirigentas DONATAS KATKUS

www.kristoforas.lt

Bilietai kainos: 7-15 EUR
Bilietai galima įsigyti visose bilietai.lt kasose, vietoje valandą prieš koncertą, rezervuoti telefonu 1588 (0,58 Eur/min.) arba tinklalapyje www.bilietai.lt.

bilietai
idėjos - laisvalaikio

1588
Informacija: 2 Linijos
rezervacija: 0,58 Eur/min

Su „Laisvalaikio“ kortele
25 %
nuolaida 2 bilietais

RSPUBLIKA
MUSŲ

